

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 7Co/240/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1115211358
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 03. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Adela Unčovská
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2021:1115211358.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Adely Unčovskej a členov senátu JUDr. Mariany Harvancovej a Mgr. Niny Dubovskej, v spore žalobcov: X/ O. O.J., R.. XX.XX.XXXX, T. D. I.. W. Č.. XXX/XX, XXX XX I.É. T., X/ O. J., R.. XX.XX.XXXX, T. D. Q. Č.. XXXX/XX, XXX XX I. R. C., X/ S. O., R.. XX.XX.XXXX, T. D. I.. W. Č.. XXX/XX, XXX XX I. T., X/ D. O., R.. XX.XX.XXXX, T. D. I.. W. Č.. XXX/XX, XXX XX I.I. T., X/ T. O., R.. XX.XX.XXXX, T. D. I.. W. Č.. XXX/XX, XXX XX I. T., všetci žalobcovia zastúpení: D. & N., O. J., I..W..V., I. I. R. I.. E. Č.. XX, XXX XX N., X.: XX XXX XXX, proti žalovanému: J. N., O..I., C. X. Z., X.: XX XXX XXX, I. I. Š. Č.. XX, XXX XX D., zastúpenému: JUDr. Felix Neupauer, advokát, so sídlom Dvořákovo nábrežie 8/A, 811 02 Bratislava, IČO: 37 928 422, o náhradu nemajetkovej ujmy v sume 120.000 eur s príslušenstvom, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo dňa 20.05.2019, č.k. 15C 126/2015-171, jednomyselne takto

rozhodol:

- I. Rozsudok súdu prvej inštancie sa p o t v r d z u j e.
- II. Žalobcovi 1/ sa proti žalovanému p r i z n á v a nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.
- III. Žalobcovi 2/ sa proti žalovanému p r i z n á v a nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.
- IV. Žalobcovi 3/ sa proti žalovanému p r i z n á v a nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.
- V. Žalobcovi 4/ sa proti žalovanému p r i z n á v a nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.
- VI. Žalobcovi 5/ sa proti žalovanému p r i z n á v a nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 30.000 eur, žalobcom 2/ až 5/ každému sumu 10.000 eur, všetko v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, vo zvyšku žalobu zamietol a priznal každému zo žalobcov 1/ až 5/ voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil ust. § 11, § 13 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“), ust. § 6 zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní obetí poškodených násilnými trestnými činmi, ust. § 94 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a vecne tým, že za ujmu na zdraví patrí okrem majetkovo vyjadrenej zložky aj náhrada nemajetkovej ujmy, preto na prejednávanej prípad je aplikovateľný postup podľa ust. § 15 a § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“) v spojení s ust. § 13 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru súdu prvej inštancie patrí v prípade usmrtenia

osoby pozostalým právo na náhradu nemajetkovej ujmy spočívajúcej v trvalých alebo vo veľmi dlho po usmrtení im blízkej osoby trvajúcich útrapách spojených s vedomím jej trvalej straty, táto ujma sa nedá vyjadriť v peniazoch, preto nemôže ísť o ekvivalentnú náhradu, ale o primeranú satisfakciu poskytovanú vo forme náhrady nemajetkovej ujmy podľa ust. § 13 Občianskeho zákonníka v spojení s rozsudkami Súdneho dvora Európskej únie vo veciach C-22/12 a C-277/12. Ust. § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. nerozlišovalo medzi pojmami škoda na majetku, škoda na zdraví a nemajetková ujma, ku ktorej jednoznačne patrí aj nemateriálna nemajetková ujma, čo však nemôže byť vykladané v neprospech žalobcov 1/ až 5/ a súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ÚS SR) ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (NS SR) (rozhodnutie ÚS SR sp. zn. III. ÚS 666/2003, č. k. III. ÚS 646/2015-30, rozsudok NS SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016, uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo/234/2017), z ktorých vyplýva pasívna vecná legitímácia žalovaného a z ktorých vychádzal pri posúdení nároku žalobcov. Súd prvej inštancie uviedol, že pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. treba pojem škoda vykladať extenzívne tak, že tento pojem zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv pozostalých, spočívajúci v zásahu do práva na súkromný a rodinný život spôsobený usmrtením blízkej osoby pri prevádzke dopravných prostriedkov, pričom táto náhrada je predmetom poisťného krytia a vychádzal aj z právneho názoru vysloveného v rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Co 67/2012, č.k. 10Co/38/2017-291, podľa ktorých povinné zmluvné poistenie za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Žalobcami uplatnené náhrady nemajetkovej ujmy (žalobkyňa 1/ v sume 40.000 eur a žalobcovia 1/ až 5/ každý v sume 20.000 eur) sa súdu prvej inštancie javili ako zjavne neprimerane vysoké, pri výške nemajetkovej ujmy v prejednávanej príhode prihliadal na všetky okolnosti prípadu, vrátane vážnosti, trvania a následkov takejto traumy. Z vykonaného dokazovania - z vylúču žalobcov - skutkovo vzišlo, že žalobcovia mali s nebohým manželom a otcom veľmi silný emotívny vzťah, založený na porozumení a láske. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že smrť S. O. poznamenala trvalo negatívne život žalobcov, ktorí v dôsledku dopravnej nehody utrpeli ujmu na svojich osobnostných právach stratou manžela a otca, boli dotknuté ich práva na rodinný život a súkromie, stratili možnosť viesť rodinný a súkromný život so svojim manželom a otcom a prežívať s ním pozitívne aj prípadné negatívne stránky života. V danom prípade vyvodil, že ide o nenávratnú ujmu a trauma zo straty manžela a otca je pre pozostalých žalobcov neodstrániteľná. Zásah do ich osobnostných práv spôsobil vinník dopravnej nehody - vodič povinne zmluvne poisteného motorového vozidla u žalovaného. Pre účely stanovenia výšky odškodnenia považoval súd prvej inštancie za podstatné aj zhodnotenie individuálneho dopadu straty osoby blízkej k žalobcom. Žalobkyňa 1/ ako manželka zosnulého S. O. jeho náhle úmrtie znášala veľmi ťažko, v dôsledku jeho úmrtia je psychiatricky liečená, jej rodinný život, ktorý si plánovala prežiť so zosnulým manželom nebude v dôsledku jeho úmrtia prežitý v očakávaní radosti z prítomnosti milovaného človeka, s ktorým prežila celý pracovný a osobný život a bola na neho citovo veľmi naviazaná. Z manželstva sa im narodili štyri deti, s ktorými plánovali prežiť plnohodnotný rodinný život. Nebohý manžel žalobkyňi pomáhal v každodennom živote. Žalobcovia 2/ až 5/ veľmi ťažko nesú náhlu stratu ich milovaného otca, neboli však v čase jeho úmrtia už na neho odkázaní výživou, všetci sú zárobkovo činní a majú svoj rodinný život. Strata ich milovaného otca ich zasiahla v emocionálnej sfére, žalobkyne 2/ a 4/ sú rovnako ako žalobkyňa 1/ psychiatricky liečené. Zohľadniac všetky vyššie uvedené skutočnosti súd prvej inštancie určil výšku nemajetkovej ujmy v prospech žalobcov čiastočne aj s prihliadnutím na právnu úpravu odškodňovania obetí poškodených násilnými trestnými činmi obsiahnutú v zákone č. 215/2006 Z. z., ktorá je stanovená ako 50 násobok minimálnej mzdy, v roku 2011 tak maximálna výška odškodnenia predstavovala sumu 15.850 eur (50 x 317 eur), a zároveň podľa ust. § 94 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, podľa ktorého manžel, manželka a nezaopatrené dieťa poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, majú nárok na jednorazové odškodnenie v sume jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky vo výške 730-násobku denného vymeriavacieho základu, najviac 46.485,40 eur. Súd prvej inštancie výšku nemajetkovej ujmy ustálil na základe vykonaného dokazovania na sumu 30.000 eur pre žalobkyňu 1/ a na sumu 10.000 eur pre každého zo žalobcov 2/ až 5/ s prihliadnutím na obsah výpovedí žalobcov, ktorými mal za preukázanú značnú citovú väzbu žalobcov voči ich zosnulému manželovi a otcovi, vo zvyšnej časti súd žalobu ako nedôvodnú zamietol, žalobu zamietol aj v časti úroku z omeškania zo žalovanej sumy, keď povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia a až uplynutím takto určenej splatnosti priznaného nároku sa dlžník dostáva do omeškania so zaplatením peňažného plnenia. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len

„CSP“) zohľadňujúc, že stanovenie výšky plnenia bolo závislé od úvahy súdu a preto patrí žalobcom plná náhrada trov konania.

3. Proti rozsudku v celom rozsahu podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný z dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d) a h) CSP, t. j. že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalovaný namietal, že súd prvej inštancie sa v rozsudku dostatočne nevysporiadal s relevantnou právnou argumentáciou a konštantnou rozhodovacou činnosťou NS SR k otázke, resp. absencii priamej príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou ako takou a zásahom do osobnostných práv žalobcov, teda v rozpore s ust. § 220 ods. 3 CSP zaťažil rozsudok vadou arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti, a to aj v časti priznávania nemajetkovej ujmy žalobcom a vo výsledku aj vec vo vzťahu k žalovanému nesprávne právne posúdil. Súd prvej inštancie sa mal dôsledne zaoberať atribútmi vzniku zodpovednosti za škodu, t. j. protiprávnosťou konania, vznikom škody v dôsledku protiprávneho konania, a to vo vzťahu k žalovanému a v kontexte zákona č. 381/2001 Z. z. K otázke príčinnej súvislosti poukázal žalovaný na rozsudok NS SR sp. zn. 3 Cdo 32/2007 (a aj rozhodnutie NS SR sp. zn. 1 Cdo 129/2008, sp. zn. 5 Cdo 126/2009, sp. zn. 6 Cdo 89/2011, sp. zn. 6 MCdo 7/2013 a iné), podľa ktorého ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva a vzťah príčiny a následku musí byť priamy, bezprostredný, neprerušený; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu. Žalovaný poukázal na rozsudok NS SR, sp. zn. 2 Cdo/73/2006, uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 61/2008, v zmysle ktorého „príčinná súvislosť medzi poškodením zdravia žalobcov a protiprávnym konaním žalovaného nie je daná, ak poškodenie zdravia spočíva v udalosti, ktorá je už sama o sebe následkom protiprávneho konania žalovaného. O takýto prípad ide aj vtedy, ak poškodenie zdravia žalobcov bolo výsledkom ich reakcie na smrteľný úraz ich syna.“ (rovnako napr. R 7/1979) s tým, že uvedený princíp je obdobne premietnutý aj priamo v ust. § 5 ods. 1 písm. h) zákona č. 381/2001 Z. z., v zmysle ktorého poisťiteľ nenahradí za poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu, ktorej vznik nie je v príčinnej súvislosti s poisťnou udalosťou. Vzhľadom na skutočnosť, že vo vzťahu k žalovanému je poisťnou udalosťou dopravná nehoda a zásah do osobnostných práv žalobcov nastal sprostredkované v dôsledku reakcie na už primárne a priame následky tejto dopravnej nehody (úmrtie ich rodinného príslušníka), neexistuje vo vzťahu k žalobcom a uplatňovanej nemajetkovej ujme priama príčinná súvislosť s poisťnou udalosťou, na podporu čoho poukázal na Rozsudok ESD vo veci C-350/14 Lazar. Z vyššie uvedených dôvodov má žalovaný za to, že aj v prípade akceptovania premisy, že pod škodu na zdraví je možné extenzívnym výkladom zahŕňať aj nemajetkovú ujmu pozostalých, je potom žalovaný ako poisťovateľ priamo zo zákona č. 381/2001 Z. z. oslobodený od povinnosti plniť za poisteného škodu (nemajetkovú ujmu) z dôvodu absencie priamej príčinnej súvislosti s poisťnou udalosťou. Uvedenej argumentácii žalovaného sa súd prvej inštancie v rozsudku relevantne nevenoval, v rozpore s požiadavkou na dôkladné odôvodnenie odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe NS SR citovanej žalovaným. Aj keď súd prvej inštancie priznal žalobcom nárok v zníženej výške, v rozsudku absentujú relevantné a presvedčivé dôvody či úvahy, ako súd prvej inštancie k tejto sume dospel a ktoré konkrétne skutkové okolnosti ho k takémuto rozhodnutiu viedli, keďže sa nedostatočne vysporiadal s daným špecifickým skutkovým stavom, t. j. so vzťahom vinníka dopravnej nehody W. S. k žalobcom, najmä žalobkyni 4/, a to v kontexte k priznávanej výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorú podľa žalovaného nemožno považovať za primeranú. Žalovaný sa nesnaží zľahčovať ani marginalizovať zásah do osobnostnej sféry žalobcov, ku ktorému nepochybne došlo, v prípade priznávania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je však potrebné sa zaoberať aj okolnosťami na strane vinníka ako pôvodcu neoprávneného zásahu, ktoré síce súd prvej inštancie v rozsudku uvádza, avšak bez ďalšieho sa už nezaobera akým myšlienkovým pochodom ich zohľadnil pri priznávaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá na tieto okolnosti relevantne nereflektuje a ani ich nezohľadňuje, priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v danej výške nie je dostatočne odôvodnené, je nepreskúmateľné a vo vzťahu k tomu potom súd prvej inštancie vec aj nesprávne právne posúdil, v rozpore s požiadavkami podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka. Vo vzťahu k žalovanému v zmysle ust. § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. platí, že tento plní výlučne za vinníka, ako pôvodcu zásahu, kde je potom na mieste, aby súd prvej inštancie skúmal (čo aj urobil) a zohľadnil (čo neurobil) okolnosti na strane vinníka, jeho vzťah so žalobcami najmä v čase po predmetnej dopravnej nehode, ako aj skutočnosť, že žalobcovia od vinníka žiadne peňažné plnenie či satisfakciu nepožadovali. Žalovaný žiadal, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napádanom rozsahu zmenil tak, že žalobu zamietne.

4. Žalobcovia sa k odvolaniu žalovaného vyjadrili podaním doručeným súdu dňa 06.09.2019 a uviedli, že nesúhlasia s tvrdením žalovaného, že k nemajetkovej ujme žalobcov nedošlo v priamej príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou a povinnosť poisťovateľa hradiť zákon č. 381/2001 Z. z. obmedzuje na nároky vzniknuté výlučne účastníkom dopravnej nehody alebo osobám, ktorým vznikla škoda na majetku. V priamej príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostného práva žalobcov, a to spôsobením smrti člena ich rodiny. Ak pri dopravnej nehode vznikne aj iná ako materiálna škoda (napr. na vozidle), spočívajúca v citovej ujme spôsobenej napr. úmrtím pri dopravnej nehode, ochrany osobnosti sa môžu cestou žaloby domáhať aj pozostalí a poukázali na ustálenú judikatúru NS SR, rozhodnutie sp. zn. 6MCdo/1/2016, z ktorého jednoznačne vyplýva, že zásah do osobnostných práv pozostalých obetí je priamym následkom dopravnej nehody, v žiadnom prípade nejde o zásah, ktorý by nastal sprostredkovane ako uvádza žalovaný. Žalobcovia poukázali aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 30Cdo 1678/2004, podľa ktorého: „Spôsobenie úmrtia člena rodiny je neoprávneným zásahom do súkromia členov rodiny“. Žalobcovia mali za to, že súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania presvedčivo odôvodnil výšku priznanej nemajetkovej ujmy, zohľadniac dopad straty blízkej osoby na žalobcov. Na základe uvedeného žalobcovia žiadali, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny a uplatnili si nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5. Žalovaný sa ďalej k vyjadreniu žalobcov nevyjadril.

6. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 a § 378 ods. 1 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP), keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je podané dôvodne. Súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav veci, keď vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 185 CSP) z hľadiska posúdenia opodstatnenosti uplatneného nároku, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil (§ 191 ods. 1 CSP) a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí náležite a dostatočne odôvodnil (§ 220 ods. 2 CSP). Odvolací súd tak dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného nemožno priznať úspech a rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

7. Odvolací súd, viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prihliadajúc na obsah súdneho spisu a z neho vyplývajúci skutkový stav, nezistiac v postupe súdu prvej inštancie žiadne vady týkajúce sa procesných podmienok (§ 380 ods. 2 CSP), sa v celom rozsahu po skutkovej a právnej stránke stotožňuje s dôvodmi týkajúcimi sa odvolaním napadnutého rozsudku prvoinštančného súdu, v ktorom dostatočne zodpovedal na v konaní nastolené otázky majúce pri rozhodovaní o uplatnenom nároku podstatný význam, pričom sa v rozhodnutí vysporiadal i s podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie (§ 387 ods. 2, 3 CSP). K doplneniu dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie a v záujme vysporiadania sa s odvolacími námietkami odvolací súd uvádza nasledovné.

8. Podľa ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z., poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení.

9. Podľa ust. § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z., náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

10. Podľa ust. § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

11. Podľa ust. § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.

12. Podľa ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

13. Podľa ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

14. V konaní bolo nesporné a vyplýva z obsahu spisu, že žalobcovia sa v konaní domáhali náhrady nemajetkovej ujmy v žalovanej výške titulom ochrany osobnosti podľa ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka a ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z., ktorá im bola spôsobená zavineným konaním p. W. S. ako vinníka dopravnej nehody dňa 25.09.2011, v dôsledku ktorej došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov smrťou ich rodinného príslušníka S. O.. V konaní bolo nesporné, že žalovaný bol v čase škodovej udalosti (dopravnej nehody) poisťovateľom vozidla, ktoré viedol vinník dopravnej nehody a ktorým bola spôsobená dopravná nehoda podľa zákona č. 381/2001 Z. z.

15. V danom spore bola podstatnou otázkou interpretácia pojmu škoda, a to v súvislosti s jej náhradou pri povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vo vzťahu k žalovanému ako poisťovní, s čím súviselo aj posúdenie jeho pasívnej vecnej legitímácie. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého je potrebné pojem škody vykladať extenzívne tak, že tento pojem zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv pozostalých. Žalobcovia si tak nároky na náhradu nemajetkovej ujmy mohli uplatniť priamo voči osobe, ktorá zasiahla do ich osobnostných práv, ale v zmysle ust. § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. aj voči žalovanému ako poisťovateľovi vozidla, ktorým bola spôsobená škoda. Ide o ten istý nárok žalobcov, a preto platí, že pokiaľ ju uhradí jeden z nich, povinnosť druhého z nich tým zaniká.

16. Vo vzťahu k právnej kvalifikácii nároku tak postupoval súd prvej inštancie správne, keď uzavrel, že na prejednávany prípad je aplikovateľný postup podľa ust. § 15 a ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. v spojení s ust. § 13 Občianskeho zákonníka. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku je zrejmé, že súd prvej inštancie pri posúdení nároku žalobcov vzal do úvahy rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-22/12, ktorým vyslovil, že článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005, a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

17. V tejto súvislosti odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie poukazuje aj na uznesenie ÚS SR zo dňa 11.10.2016, č. k. III. ÚS 666/2016-36, v ktorom ÚS SR v obdobnom prípade, týkajúcom sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch pri povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vo vzťahu k poisťovní, jednak konštatoval, že uvedený extenzívny výklad pojmu škoda nepovažuje za arbitrárny ani inak ústavne neudržateľný a tiež vyvodil povinnosť súdov skúmať možnosť implementácie eurokonformného výkladu prostredníctvom tzv. nepriameho účinku relevantnej únijnej regulácie. Postup konajúceho súdu potom musí byť taký, aby vzal do úvahy celé vnútroštátne právo a uplatnil všetky výkladové metódy s cieľom zaručiť úplnú účinnosť na vec sa vzťahujúcej smernice. Z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie z 24.10.2013 vo veci C-22/12 vyplýva záver, že článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Ak prvoinštančný

súd vychádzajúc z uvedeného rozsudku, vykonal výklad vnútroštátnych predpisov v tom smere, že neposudzoval nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy voči žalovanému ako poisťovni striktné iba v intenciách zákona č. 381/2001 Z. z. a nevyvodil zásadnú pojmovú a obsahovú odlišnosť inštitútu škody a inštitútu nemajetkovej ujmy, ale naopak, dospel k záveru, že jednak je nutná taká interpretácia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z., podľa ktorej možno aj nemajetkovú ujmu podľa predpisov občianskeho práva zahrnúť pod škodu a zároveň, že túto možno uplatňovať na základe skutočnosti, že inštitút náhrady nemajetkovej ujmy slovenské vnútroštátne právo pozná a upravuje (hoci ustanovenia zakladajúce právo pozostalých po obeti dopravnej nehody na náhradu nemajetkovej ujmy patria systematicky do tej časti Občianskeho zákonníka, ktoré sa týka zásahov do práva na ochranu osobnosti), postupoval správne a jeho výklad nemožno považovať za výklad contra legem.

18. Vo vzťahu k posúdeniu naplnenia zákonných predpokladov pre priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (žalovaný v odvolaní namietal absenciu príčinnej súvislosti) odvolací súd dopĺňa, že právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života je základným právom podľa článku 19 ods. 2 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“), podľa článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov (ďalej len ako „Dohovor“), ako aj podľa článku 10 ods. 2 ústavného zákona č. 23/1991 Zb. ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd (ďalej len ako „Listina“). Súčasťou osobnostných práv fyzickej osoby je aj právo na súkromný a rodinný život, ktoré zahŕňa taktiež právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s blízkymi osobami. Pod právnu úpravu ochrany osobnosti fyzickej osoby, ktorá je v slovenskom právnom poriadku obsiahnutá v Občianskom zákonníku spadá aj právo na ochranu súkromia, ktoré sa v najširšom zmysle týka aj života v rodine, manželských, partnerských alebo priateľských či iných obdobných vzťahov. Súčasťou súkromného života jednotlivca je nepochybne aj rodinný život, zahŕňajúci právo fyzickej osoby na spoločnosť s blízkymi príbuznými, najmä s deťmi, rodičmi, prarodičmi, či súrodencami. Rešpektovanie súkromného života musí preto zahŕňať do určitej miery právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov medzi najbližšími rodinnými príslušníkmi, aby tak bolo možné okrem iného rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť jednotlivca. Protiprávne narušenie týchto rodinných vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život fyzickej osoby (viď. obdobne uznesenie NS SR z 18.02.2010, sp. zn. 3Cdo 137/2008 a nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 2844/14 zo dňa 22.12.2015).

19. Základnou hmotnoprávnou podmienkou vzniku zodpovednosti a sankcií podľa Občianskeho zákonníka za neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby podľa ust. § 13 Občianskeho zákonníka je existencia neoprávneného zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu v príčinnej súvislosti medzi takýmto zásahom a jeho protiprávnosťou. Nie je potrebné, aby k vyvolaniu následkov aj došlo. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ust. Občianskeho zákonníka. Jednotlivé prostriedky na ochranu osobnosti sú relatívne samostatné, je možné ich použiť jednotlivo alebo kumulovane, taktiež v závislosti od intenzity protiprávneho zásahu do osobnostnej sféry fyzickej osoby. Uplatnenie žaloby na náhradu nemateriálnej ujmy nie je podmienené uplatnením práva na poskytnutie morálnej satisfakcie. Zákon výslovne pripúšťa možnosť podania návrhu na poskytnutie primeraného zadosťučinenia (satisfakčná žaloba), a v prípade, ak by sa nezdalo morálne zadosťučinenie postačujúce, umožňuje Občiansky zákonník v ust. § 13 ods. 2 priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorej účelom je vyvážiť a zmierniť nemajetkovú ujmu peňažnou formou a plní tiež satisfakčnú funkciu (rozhodnutie NS SR sp. zn. 5 Cdo 265/2009). Základom pre priznanie a určenie výšky primeraného zadosťučinenia v peniazoch sú zákonom ustanovené dve kritéria, z ktorých musia súdy vychádzať, a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby došlo. Špecifiká každého jednotlivého prípadu nepovedú k zneužívaniu tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie, a súčasne nebude na pôvodcu neoprávneného zásahu pôsobiť likvidačne, zohľadňujúc pritom verejný záujem. Maximálna čiastka, ktorú môže súd priznať je pritom ohraničená len výškou žalobcom požadovaného peňažného zadosťučinenia, ktorá musí byť zrejmá zo žalobného návrhu (rozsudok NS SR, sp. zn. 4Cdo/139/2011).

20. Predpokladom úspešného uplatnenia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je konštatovanie súdu, že došlo k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu, konkrétne do práva na súkromie a rodinný život. Je preto potrebné dôkladne poznať väzby žalobcu k osobe, ktorá následkom takéhoto protiprávneho konania zahynula. Závažnosť ujmy sa posudzuje najmä z hľadiska „odčiniteľnosti“ takéhoto zásahu, keď smrťou blízkej osoby dôjde k závažnej a neodčiniteľnej

ujme a deštrukcii rodinných a interpersonálnych vzťahov. Súdy opakovane konštatovali, že náhrada nemateriálnej ujmy v peniazoch nie je náhradou za život, ale slúži len na zmiernenie následkov vzniknutej ujmy. Je nepochybné, že žiadna suma priznaná súdom, nie je dostatočná vzhľadom na spôsobenú ujmu, ani na to, aby nahradila život človeka.

21. Na to, aby mala osoba, ktorej bola spôsobená ujma, nárok na primerané zadostučinenie, musí existovať vzťah príčinnej súvislosti medzi neoprávneným konaním (zásahom) subjektu a škodlivým následkom (kauzálny nexus), v tomto prípade spôsobenou nemajetkovou ujmom. V prípade smrti blízkej osoby v dôsledku protiprávneho konania inej osoby je pre vymedzenie postavenia sekundárnej obeť potrebné zodpovedanie otázky, kto stojí primárnej obeť najbližšie a kto je jej smrťou (alebo závažnou ujmom na zdraví) najviac postihnutý. Spravidla k ťažkým psychickým ujмам dochádza len pri veľmi úzkych citových väzbách primárnych a sekundárnych obeť (pri iných osobách sa spravidla predpokladá dostačujúca psychická odolnosť, pričom ich ujma by mala byť do úvahy braná iba výnimočne v osobitných prípadoch), je potrebné skúmať blízkosť vzájomného vzťahu (úzku citovú väzbu). Úzka citová väzba je vzťah, determinovaný láskou a súdržnosťou - nie v zmysle biologického príbuzenstva, ale na základe skutočného vzťahu blízkosti medzi primárnou a sekundárnou obeťou. Vzťah medzi manželmi môže byť vnímaný ako rozhodnutie zdieľať stabilný a na predpoklade dlhodobosti založený vzťah so svojím partnerom. Vzťah rodičov s deťmi je charakterizovaný starostlivosťou a vzájomnou pomocou, úzka citová väzba medzi rodičmi a deťmi nezaniká iba z dôvodu, že deti opustia rodičovský dom a založia si vlastnú rodinu. Pojem blízka osoba je potrebné chápať v súlade so skutočnými životnými vzťahmi medzi primárne a sekundárne poškodenou osobou. Úzka blízkosť vzťahu vyjadruje, že sekundárnou obeťou môže byť len úzky okruh subjektov, ktoré utrpeli v dôsledku smrti (alebo vážneho ublíženia na zdraví) psychickú ujmu (psychické utrpenie). Blízkosť vzťahu medzi sekundárnou a primárnou obeťou je nevyhnutné posúdiť vo vzájomnej súvislosti na základe objektívnych kritérií (napr. formálna a reálna príslušnosť k rodine, existencia spoločnej domácnosti, vzťahu starostlivosti a opatrovania, pravidelný kontakt a pod.).

22. V prípade usmrtenia pri dopravnej nehode sa neoprávneného zásahu dopúšťa vodič motorového vozidla, ktorý porušením pravidiel cestnej premávky zaviniť smrteľnú dopravnú nehodu. V konaní bolo medzi stranami nesporné a nepochybné preukázané, že k zásahu do osobnostnej sféry žalobcov došlo zavineným protiprávnym konaním p. W. S. ako vinníka dopravnej nehody. Z obsahu pripojeného spisu Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 4T 185/2012 mal súd za preukázané, že vinník dopravnej nehody W.D. S. bol rozsudkom súdu č. k. 4T 185/2012-417 zo dňa 09.10.2012, právoplatným dňa 09.10.2012, uznaný vinným z nedbanlivostného trestného činu (prečin usmrtenia podľa ust. § 149 ods. 1, ods. 2, písm. a) Trestného poriadku, prečin ublíženia na zdraví podľa ust. § 158 Trestného poriadku), za ktorý mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov, ktorý mu bol súdom podmienčne odložený. Pri spôsobenej dopravnej nehode spolujazdec vo vozidle - S. O. (manžel a otec žalobcov) na mieste dopravnej nehody v dôsledku zranení zomrel. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že žalobkyňa 4/ bola spolucestujúcou v motorovom vozidle v čase dopravnej nehody, ktoré motorové vozidlo viedol v tom čase jej priateľ, vinník dopravnej nehody W. S..

23. Smrťou manžela a otca pri dopravnej nehode bolo zasiahnuté do práv na ochranu osobnosti žalobcov (práva na súkromie a rodinný život) ako najbližších rodinných príslušníkov S. O., v dôsledku čoho bola narušená celistvosť ich rodiny. Žalobcovia stratili možnosť viesť s ním súkromný a rodinný život a sú od jeho smrti ochudobnení o túto sféru prirodzených vzťahov s jedným z najbližších rodinných príslušníkov, o stratu radostí s ním prežívaných; protiprávnym konaním vinníka dopravnej nehody tak prišlo k nezvratnej deštrukcii týchto medziľudských (rodinných) väzieb tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobcov, a tým k zásahu do ich osobnostných práv. Takto vzniknutá trauma je zo životov žalobcov za daných okolností prakticky neodstrániteľná. Strata blízkej osoby je pre väčšinu ľudí tou najväčšou stratou, s ktorou sa môžu vo svojom živote stretnúť (por. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22.12.2015). Smrť ako absolútna a nenahraditeľná strata predstavuje sama o sebe závažný zásah do práva na ochranu osobnosti, pričom spôsobuje ťažké psychické rozporenie a v prípade fungujúcej rodiny má za následok dlhotrvajúcu nemožnosť vyrovnáť sa so stratou blízkeho človeka napriek plynutiu času. Je preto nepochybné, že morálne zadostučinenie (vrátane odsúdenia vinníka dopravnej nehody v trestnom konaní) za daných okolností nie je postačujúce, a je teda prípustné priznať žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa v ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

24. K výške peňažnej náhrady odvolací súd vo všeobecnosti uvádza, že táto je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Vodiacími parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Na druhej strane pri zachovaní proportionality, výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje opäť na rozhodnutie ÚS ČR, sp. zn. I. ÚS 2844/14, ktorý konštatoval, že „pri stanovení výšky čiastky relatívnej náhrady je nutné použiť princíp proportionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch“. „Výšku peňažného zadosťučinenia súd určuje na základe voľnej úvahy, ktorá však nemôže byť svojvoľnou. Zákon ustanovuje súdu povinnosť prihliadnuť pri tom na dve hľadiská, a to tak na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo. Určenie výšky peňažnej satisfakcie má byť s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti.“ (viď. I., S.. O. J.. Občiansky zákonník. Komentár a súvisiace predpisy. V. doplnené, rozšírené a aktualizované vydanie. Bratislava: Eurounion, 2004, s. 46).

25. Žalovaný v odvolaní namietal, že súd prvej inštancie sa v rozsudku dostatočne nezaoberal otázkou resp. absenciou príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou a zásahom do osobnostných práv žalobcov Ako bolo uvedené, v konaní bola nesporná existencia predpokladu vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spočívajúceho v zásahu do práv žalobcov na súkromný a rodinný život, ako aj porušenie právnej povinnosti, resp. protiprávny úkon (spočívajúci v konaní tretej osoby zodpovednej za narušenie osobnostných práv žalobcov). Vo vzťahu k skúmaniu existencie príčinnej súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že záver súdu o (ne)existencii príčinnej súvislosti je záverom skutkovým, nie právnym, nie je založený na aplikácii právnych noriem na zistený skutkový stav, ale spočíva na vyhodnotení skutkových podkladov, ku ktorým dospel súd v rámci dokazovania. Právnou otázkou tu je iba vymedzenie tých právnych skutočností, medzi ktorými treba zisťovať vzťah príčinnej súvislosti.

26. Odvolací súd má za to, že námietka žalovaného vo vzťahu k absencii príčinnej súvislosti nie je dôvodná, príčinná súvislosť medzi nemajetkovou ujmovou žalobcov (ako sekundárnych obetí) a protiprávnym konaním vinníka dopravnej nehody (neoprávneným zásahom) je daná. Protiprávnym konaním vinníka bola spôsobená dopravná nehoda, v dôsledku ktorej prišlo k nezvratnej deštrukcii medziľudských väzieb (medzi žalobcami a nebohým manželom a otcom) tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobcov a tým k zásahu do ich osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život). V danom prípade je vznik ujmy sekundárnej obeť (žalobcov) vyvolaný okolnosťami, ktoré majú vecný vzťah ku konaniu škodcu (vinníka dopravnej nehody). Príčinnú súvislosť treba vidieť v tom, že poisťňa udalosť t. j. dopravná nehoda zavinená škodcom, ktorý mal povinné zmluvné poistenie u žalovaného, neoprávnene zasiahlo do chránených osobnostných práv pozostalých.

27. Argumentáciu žalovaného opierajúcu sa o rozhodnutie R 7/1979 a rozhodnutie NS SR sp. zn. 2Cdo/73/2006 o neexistencii príčinnej súvislosti medzi ujmovou žalobcov a konaním škodcu je podľa odvolacieho súdu potrebné odmietnuť. Je nesprávne vylúčiť kauzálny nexus len na základe toho, že následok u sekundárnej obeť je až následkom ujmy primárneho poškodeného, je skôr potrebné vychádzať zo skutočnosti, že príčinná súvislosť v tomto prípade nie je prerušená, ale dochádza k reťazeni podmienok a súčasne následok v podobe citovej ujmy žalobcov ako blízkej osoby je pro škodcu predvídateľný (viď. aj D., N.. X.: H., K.. a kol. Občiansky zákonník VI. Záväzkové právo. Zvláštni časť (§ 2055-3014). Komentár, s. 1719). Akcentujúc navyše uznesenie ÚS SR, sp. zn. III. ÚS 666/2016 ohľadne subsumovaniu nemajetkovej ujmy pod pojem škoda vo vzťahu k povinnému zmluvnému poisteniu, ako aj citované uznesenie NS SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016, povinné zmluvné poistenie má v zmysle tam vyvedených záverov pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obeť usmrtených pri dopravnej nehode. Z uvedeného dôvodu tak nie je zrejmé, ako by na žalovaného mala dopadať zákonná výluka z povinnosti plniť za poisteného podľa ust. § 5 ods. 1 písm. h) zákona č. 381/2001 Z. z. Podľa NS SR, ak by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých nemala byť predmetom poisťňného krytia, prinášalo by to značné majetkové riziko subjektov zodpovedajúcich za takúto nemajetkovú ujmu, ktoré by v individuálnych prípadoch mohlo viesť aj k ich bankrotu. Zároveň by to však mohlo znamenať aj neistotu pozostalých v tom smere, či im prisúdená náhrada bude aj skutočne poskytnutá, resp. riziko, že v prípadoch insolvenčie (platobnej neschopnosti) zodpovedného subjektu táto nebude vyžiteľná.

28. Ostatnú odvoláciu námietku žalovaného vo vzťahu k nedostatočnému odôvodneniu výšky priznanej náhrady odvolací súd vyhodnotil rovnako ako nedôvodnú. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je potrebné brať do úvahy hlavne závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a vykonaným dokazovaním zisteného skutkového stavu sú podľa názoru odvolacieho súdu zrejmé a vysvetlené skutkové okolnosti a dôvody, ktoré súd prvej inštancie k rozhodnutiu viedli, jeho rozhodnutie v tomto smere spĺňa zákonné náležitosti predpísané v ust. § 220 ods. 2 CSP, sú v ňom uvedené dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Odvolací súd poukazuje na to, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia, čo v danom prípade bolo splnené. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces; z tohto pohľadu nemožno považovať napadnuté rozhodnutie za arbitrárne alebo svojvoľné, ako namietal žalovaný.

29. V prejednávanej veci je zrejmé, že smrť manžela a otca žalobcov (vo veku 55 rokov) a vyrovnanie sa jeho stratou u všetkých žalobcov má stále pretrvávajúce následky. Bez akýchkoľvek pochybností smrť blízkej osoby je pre pozostalých traumatizujúca udalosť. Každý človek je jedinečná a neopakovateľná bytosť a hodnota ľudského života je nevyčísliteľná v peniazoch. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal zo správne zisteného skutkového stavu vo vzťahu k dôsledkom, ktoré pre žalobcov ako blízke osoby znamená smrť manžela a otca. Súd prvej inštancie mal z vykonaného dokazovania za preukázanú značnú citovú väzbu žalobcov voči ich zosnulému manželovi a otcovi a že jeho smrť trvalo negatívne poznamenala život žalobcov, z čoho vyvodil, že ide o nenávratnú ujmu a traumu pre pozostalých žalobcov. Pre účely stanovenia výšky odškodnenia súd prvej inštancie správne zhodnotil individuálny dopad straty osoby blízkej k žalobcom, zohľadnil život žalobcov spolu s nebohým manželom a otcom, a doviedol, že viedli harmonický rodinný život a trávili spoločne voľné chvíle. Pokiaľ ide o súdom prvej inštancie takto vykonané zhrnutie zásahov do osobnostných práv žalobcov a ich následkov ako ujmy, ktorá im bola spôsobená protiprávnym konaním vinníka nehody, odvolací súd voči nemu nemá žiadne námietky, považuje ale za potrebné toto zhrnutie doplniť s ohľadom na obsah spisu a zistený skutkový stav v nasledovnom rozsahu.

30. Žalobkyňa 1/ ako manželka zosnulého S. O. s manželom žila v usporiadanom manželstve 33 rokov, spoločne ako rodina trávili čas, manžel žalobkyňi 1/ pomáhal v každodennom živote, plánovali si po nástupe do dôchodku spoločné dovolenky. Žalobkyňa 1/ správu o smrti manžela niesla veľmi ťažko, v dôsledku jeho úmrtia je od r. 2012 psychiatricky liečená. Jej rodinný život, ktorý plánovala prežiť so zosnulým manželom, nebude v dôsledku jeho úmrtia prežitý v očakávaní radosti z prítomnosti milovaného človeka, s ktorým prežila celý pracovný a osobný život a bola na neho citovo veľmi naviazaná. Z manželstva sa im narodili štyri deti, s ktorými plánovali prežiť plnohodnotný rodinný život. Žalobcovia 2/ až 5/ veľmi ťažko nesú náhlu stratu ich milovaného otca, neboli však v čase jeho úmrtia už na neho odkázaní výživou, všetci sú zárobkovo činní a majú svoj rodinný život. Strata otca ich zasiahla v emocionálnej sfére, žalobkyne 2/ a 4/ sú od r. 2011 rovnako ako žalobkyňa 1/ psychiatricky liečené. Žalobkyňa 2/ mala s nebohým otcom veľmi dobrý vzťah, otec jej vždy pomáhal, s rodičmi žila v spoločnej domácnosti do r. 2008. Pre žalobkyňu 2/ bolo samotné súdne konanie emocionálne náročné. Žalobca 3/ žil v spoločnej domácnosti s rodičmi rovnako do r. 2008, s nebohým otcom spoločne podnikal, mali spoločné plány. Žalobca 3/ bol na nebohého otca veľmi citovo naviazaný, boli si blízki a otec mu chýba, otec mal veľmi rád aj jeho dcérku a často navštevoval rodinu žalobcu 3/. Žalobkyňa 4/ s rodičmi bývala v spoločnej domácnosti až do úmrtia otca, rodičia jej pomáhali vychovávať dcéru, ktorá sa jej narodila, keď mala 18 rokov. S rodičmi trávila voľný čas, pomáhali jej psychicky aj finančne. S nebohým otcom mala veľmi blízky vzťah, spolupracovala s ním pri jeho podnikaní spolu s bratmi. V čase dopravnej nehody bola spolujazdkyňou v motorovom vozidle, ktoré riadil v tom čase priateľ žalobkyne 4/ (vinník dopravnej nehody W. S.) a ako účastník dopravnej nehody bola zranená a hospitalizovaná. Žalobkyňa 4/ uviedla, že chcela sedieť v motorovom vozidle na mieste spolujazdca, otec jej to nedovolil a na miesto spolujazdca si sadol sám, čo si dodnes vyčíta, že tam nesedela ona. Žalobkyňa 4/ po smrti otca navštevuje psychiatra, denne užíva lieky na spanie, v noci sa budí s tým, že má strach z havárie. Žalobca 5/ mal s nebohým otcom rovnako veľmi dobrý vzťah, trávili spolu 24 hod. denne doma aj v práci, pretože s otcom, so sestrou (žalobkyňou 4/) a bratom (žalobcom 3/) spolu podnikali. Nebohý otec každému z rodiny pomáhal. Otec žalobcovi 5/ veľmi chýba a je smutný, že sa nikdy nestrene s jeho deťmi.

31. Z vyššie uvedeného vyplýva, že súd prvej inštancie v správnom rozsahu zohľadnil a stručne s odkazom vykonané dokazovanie odôvodnil, že bral ohľad na následky (trvalú škodu) v životoch žalobcov, pretrvávajúce psychické obmedzenia a trápenia žalobkyne 1/, 2/ a 4/. Každý z nich zdôvodnil pred súdom prvej inštancie svoje prežívajúce trápenie vyššej intenzity. S ohľadom na vek žalobcov, trvalý následok ktorý nastal s tým, že nemožno očakávať úplnú nápravu, je rozhodnutie súdu prvej inštancie o priznaní nemajetkovej ujmy žalobcom primerané. Na zdôraznenie správnoti záveru súdu ohľadne výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy (porovnaním výšky s náhradami priznávanými v iných štátoch EÚ, odškodneniu poskytovanému podľa zákona č. 215/2006 Z. z. a zákona č. 461/2003 Z. z.), s prihliadnutím na požiadavku spravodlivosti a komparácie náhrad prisúdených v iných prípadoch, odvolací súd dopĺňa príkladmo, že:

- rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 7C/276/2011-96 z 31.05.2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/315/2012-125 z 26.11.2012, súd priznal deťom náhradu nemajetkovej ujmy každému 10.000 eur v súvislosti so smrťou matky pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 16C/627/2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25Co/214/2016 bola manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 12.500 eur a dospelým synom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy ujma v sumách 9.000 eur, 5.000 eur, 4.000 eur v súvislosti so smrťou manžela a otca pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 8C/21/2014 zo dňa 24.11.2015 v spojení s dopĺňacím rozsudkom sp. zn. 8C/21/2014-196 zo dňa 11.01.2016 a s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/337/2016 zo dňa 28.11.2016 bola manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 10.000 a žalobcovi 2/ a dospelým deťom suma po 7.500 eur v súvislosti so smrťou manžela a otca pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Zvolen sp. zn. 2T/210/2013 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/19/2017 bola manželke zomrelého priznaná náhrada vo výške 40.000 eur, plnoletému synovi 17.000 eur, plnoletej dcére 20.000 eur;
- rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 13C/126/2010 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/368/2015 bola manželovi prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 40.000 eur v súvislosti so smrťou pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Trenčín sp. zn. 27C/110/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4Co/658/2014 bola prisúdená manželovi (od r. 1978) náhrada nemajetkovej ujmy 50.000 eur v súvislosti so smrťou pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Poprad sp. zn. 9C/45/2011 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/137/2017 bola pozostalej manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 40.000 eur, plnoletým deťom po 20.000 eur v súvislosti so smrťou pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 4C/233/2009 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/165/2017 bola pozostalej manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 25.000 eur a za stratu rodiča maloletej dcére vo výške 25.000 eur v súvislosti so smrťou pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 8C/103/2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/171/2012 bola manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 20.000 eur a deťom po 15.000 eur;
- rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 10C/94/2014 bola manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 20.000 eur, plnoletému synovi 15.000 eur;
- rozsudkom Okresného súdu Skalica, sp. zn. 7C/3/2018 bola 66 ročnému manželovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 20.000 eur, plnoletým deťom každému po 10.000 eur v súvislosti so smrťou pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Bánovce nad Bebravou, sp. zn. 5C/63/2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6Co/80/2017 bola 61 ročnému manželovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 13.000 eur;
- rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 15C/27/2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 11Co/60/2014 bola manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 23.000 eur s poukazom na rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo 228/2012, v ktorom išlo o obdobný prípad
- rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 7C/256/2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/264/2013 bola manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 20.000 eur;

- rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 8C/55/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/156/2016 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy manželovi vo výške 10.000 eur a plnoletým dcéram suma 8.000 eur a 7.500 eur;

- rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 21C/279/2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/299/2018 súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy manželke v sume 15.000 eur a plnoletým deťom po 12.000 eur a 13.000 eur v súvislosti so smrťou pri dopravnej nehode;

- rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 11C/496/2015 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25Co/258/2016 bola manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 15.000 eur v dôsledku úmrtia manžela dopravnou nehodou;

- rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 37C/358/2013 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/724/2015 bola priznaná dospelým deťom náhrada nemajetkovej ujmy po 10.000 eur.

Z uvedených rozhodnutí vyplýva, že priznané náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých príbuzných sa v prípade manžela pohybujú od 10.000 eur do 50.000 eur, v prípade plnoletých detí od 4.000 eur do 17.000 eur.

Podľa nálezu ÚS SR sp. zn. III. ÚS 288/2017: „Pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady.“ Odvolací súd tak má za to, že v danom prípade je priznaná výška nemajetkovej ujmy pre žalobkyňu 1/ (manželku) v sume 30.000 eur a pre žalobcov 2/ až 5/ (plnoleté deti) v sume 10.000 eur pre každého, primeraná. Takouto výškou dôjde k naplneniu požiadavky primeranosti a proporcionálnej náhrady strádania žalobcov. Odvolací súd má na rozdiel od žalovaného za to, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške určenej súdom prvej inštancie zohľadňuje osobitosti daného prípadu (vychádzajúc z jednotlivých vyššie uvedených kritérií) a nevybočuje z rámca priznaných náhrad v porovnateľných prípadoch. Vzťah vinníka k žalobkyňi 4/ v čase dopravnej nehody (priateľ a otec dieťaťa), na ktorý poukazoval žalovaný, by v kontexte priznávanej náhrady nemajetkovej ujmy bolo príp. možné zohľadniť v prospech žalobcov (čo žalobcovia nežiadali), keď skutočnosť, že smrť blízkej osoby bola zapríčinená inou blízkou osobou, môže byť vnímaná ako mimoriadne traumatizujúca, so zvýšeným dopadom na vzťahy v rodine. V konaní neboli zistené žiadne iné špecifické okolnosti súvisiace s osobou vinníka, jeho konaním alebo vzťahom k žalobcom, ktoré by odôvodňovali zníženie (primerane) určenej náhrady žalobcom. Vzhľadom na konštatovanie pasívnej vecnej legitímácie žalovaného nemá na výšku priznanej náhrady vplyv skutočnosť, či žalobcovia žiadali od vinníka dopravnej nehode akékoľvek plnenie. Prisúdená náhrada tak nie je zjavne nepríjemná okolnostiam prípadu, zohľadňujúc životnú úroveň v krajine a nepredstavuje ani prostriedok neprípustného obohacovania, prípadne likvidácie. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je spôsobilá kompenzovať vzniknutú ujmu v zmysle jej zmiernenia na spravodlivom a slušnom základe (zdôvodnená konkrétnymi východiskami a závermi).

32. Na základe uvedeného odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa ust. § 387 ods. 1 CSP ako vecne a právne správne potvrdil.

33. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 v spojení s ust. § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP a v odvolacom konaní úspešným žalobcom priznal proti neúspešnému žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).

34. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).